

“บันทึกแห่งดอกไม้”

การออกแบบเซรามิกส์สร้างสรรค์

A Creative Ceramic Design “Memo of Flowers”

บทคัดย่อ

การออกแบบเซรามิกส์สร้างสรรค์ ชุด “บันทึกแห่งดอกไม้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพืชพันธุ์ไม้ ดอกไม้ และนำไปสู่การออกแบบปฏิบัติงานเซรามิกส์ ในการดำเนินงานได้เริ่มจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพืช พันธุ์ไม้ ดอกไม้ และลักษณะโดดเด่นที่เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์งานทางศิลปะแขนงต่างๆ ของช่าง และศิลปินทุกยุคสมัย ทั้งนี้รูปร่างรูปทรง สี สัน และ ความสวยงามของดอกไม้ ความหอมหวาน สดชื่น เบิกบาน ร่าเริงจากมวลหมู่ดอกไม้ และการสื่อความหมายต่าง ๆ ได้นำมาสู่การออกแบบสร้างผลงานเซรามิกส์ จำนวน 4 ชุด คือชุดกระเบื้องดอกไม้ ชุดตารางตาของดอกไม้ ชุดดอกไม้บาน และชุดกลีบดอกไม้ โดยทำการขึ้นรูปจากดินพอร์ซเลน และดินสโตนแวร์ ด้วยวิธีการหล่อสลีป การอัดดินจากพิมพ์ และปั้นเพิ่มเติม ทำการตกแต่งภายหลังการเผาติดมีการเคลือบใส เคลือบสี และเผาเคลือบในอุณหภูมิ 1230 องศาเซลเซียส

ลักษณะที่โดดเด่นของผลงาน “บันทึกแห่งดอกไม้” คือ การตกแต่งด้วยสีใต้เคลือบ และสีบนเคลือบโดยใช้วิธีการแบบแต้มแต่งด้วยจุด อันเป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการทางจิตรกรรมกับงานเซรามิกส์ และประกอบการจัดวางร่วมกับวัสดุอื่น ๆ เพื่อจะสื่อความหมายถึงความสวยงามจากรูปร่าง รูปทรง สี สัน และความหลากหลายตารางตาของมวลดอกไม้ นานาชนิด

Abstract

This creative ceramic design “Memo of Flowers” has an objective to study about plants and flowers in order to get the inspiration for ceramic designs. To begin this research, various plants and flowers have been studied, especially their outstanding characteristics that have inspired the creation of uncountable works of art in different fields by various artists since ancient times. The shapes and forms, colors, beauty, fragrance, refreshing and cheerful appearance of these flowers, as well as the meanings they convey, have inspired 4 sets of ceramic design; namely, Floral Tiles, Flowers Aplenty, Blossoms, and Petals. They were formed with porcelain and stoneware clay, using the slip-casting, molding, and applied parts techniques. The surface decoration was made after biscuit firing, using clear glaze, colored glaze, and fired at 1230° Celsius.

The outstanding feature of “Memo of Flowers” is the under glaze and over glaze decoration with the use of dotting technique, which is the integration of painting with ceramic work. Through an installation with other objects, they convey the beauty of the shapes, forms, colors, and varieties of the teeming flowers.

บทนำ

สิ่งแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา สิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมแบบรูปธรรมที่เห็นชัดเจนจับต้องได้ และสิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นความเชื่อความรู้ลึกลับนึกคิดต่าง ๆ โดยสิ่งแวดล้อมดังกล่าว นั้น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่น ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ล้วนก่อให้เกิดจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก ความประทับใจ เป็นบ่อเกิดของแรงบันดาลใจที่เป็นพื้นฐาน สำหรับคนทำงานศิลปะ ที่สำคัญ คือ ธรรมชาติเป็นบ่อเกิดของการสร้างสรรค์ทางศิลปะหลากหลายประเภท นับแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งงานทัศนศิลป์ วาดเส้น จิตรกรรม ประติมากรรม และงานประยุกต์ศิลป์ งานออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ต่างๆ เป็นต้น

ที่ผ่านมาผู้ดำเนินงาน ได้แรงบันดาลใจมาจากเรื่องราวและรูปแบบของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมาใช้ในการออกแบบเซรามิกส์สร้างสรรค์ วิถีธรรมชาติ ชุด พืช ผัก ผลไม้ และข้าว เรื่องราวใต้ท้องทะเล และผลงานวิถีชีวิต ชุด ของใกล้ตัวที่เป็นการแทนค่าความเปลี่ยนแปลง การเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลาด้วยรูปแบบของชีวิต กลอง ฤๅง เป็นต้น อย่างไรก็ตามชุดผลงานเซรามิกส์สร้างสรรค์ ชุดวิถีธรรมชาติ และวิถีชีวิต มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก เพราะต่างก็เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา และเป็นบ่อเกิดของจินตนาการที่จะสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานศิลปะด้วยรูปแบบของผลงาน และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ได้ อย่างไม่สิ้นสุด ดังนั้น ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์นี้ ผู้วิจัยจึงยังคงแนวคิดเดิมเกี่ยวกับวิถีธรรมชาติ หากแต่เป็นเรื่องราวของดอกไม้

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ในการดำเนินการเซรามิกส์สร้างสรรค์ วิถีธรรมชาติ ชุด “บันทึกแห่งดอกไม้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพืชพันธุ์ไม้ ดอกไม้ที่เกี่ยวข้อง นำมาสู่การออกแบบและปฏิบัติงานเซรามิกส์สร้างสรรค์ อันจะเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการออกแบบและปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ๆ และเป็นแบบอย่างทางด้านเซรามิกส์แก่นิสิตต่อไป

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดของงาน คือ ความสวยงาม สดชื่น เบ่งบานสะพรั่ง ดารดาษจากดอกไม้ พืชพันธุ์ไม้นานาชนิด โดยเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีการผสมผสานระหว่างวิธีการทางเซรามิกส์และวิธีการทางจิตรกรรม

แนวความคิด หรือแนวเรื่อง (Concept or Theme) แนวความคิดหรือแนวเรื่องของการทำงาน เป็นส่วนประกอบหลักทางด้านนามธรรมของผลงานที่ทำการสื่อ หรือแสดงให้เห็นถึงแนวความคิด เรื่องราว สาระ หรือรูปทรง โดยเป็นแนวทางหรือโครงสร้างเบื้องต้นของผลงาน พืชพันธุ์ไม้ ดอกไม้ หรือที่เรียกว่า พันธุ์พฤษภานั้นคือธรรมชาติที่อยู่คู่กับโลกมาอย่างยาวนาน มีวิวัฒนาการ มีการเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเอง หรือด้วยฝีมือมนุษย์ และมนุษย์เองก็มีการเรียนรู้ รับรู้ ผูกพันกับพืชพันธุ์ไม้ดอกไม้ในหลายลักษณะ และใช้ดอกไม้เป็นตัวแทน เป็นสัญลักษณ์ของธรรมชาติทั้งในส่วนของรูปธรรม และนามธรรม

การสร้างงานเซรามิกส์สร้างสรรค์ ชุดนี้ จึงอยู่ภายใต้แนวความคิด หรือแนวเรื่องของวิถีธรรมชาติ ชุดบันทึกแห่งดอกไม้ ทั้งนี้ พืชพันธุ์ไม้ดอกไม้ ที่เป็นต้นแบบแนวคิดจึงเกี่ยวกับดอกไม้ อย่างง่าย รูปแบบสามัญ เป็นที่เข้าใจได้โดยทั่วไปทั้งไม่ใหญ่ และไม่ย่อย เช่น ดอกหางนกยูง

ดอกปีบ ดอกพุทธรักษา และดอกบัวสวรรค์ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีแนวคิดมาจากดอกไม้ หรือมีรูปแบบมาจากดอกไม้ แต่เมื่อทำการออกแบบ ผลงานแล้ว ก็มีได้ยึดตามรูปแบบเดิม แต่เป็นการนำแนวคิดมาถ่ายทอดเป็นรูปทรงใหม่ของดอกไม้ตามจินตนาการของผู้ออกแบบ

เนื้อหา (Subject) จากแนวความคิด จึงสามารถกำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้หลายเนื้อหา โดยพืชพันธุ์ไม้ ดอกไม้ เป็นสื่อสัญลักษณ์ทางด้านรูปธรรม และนามธรรม ที่ก่อให้เกิดการรับรู้ การสัมผัสได้ทั้งทางด้านสายตา ทั้งกลิ่น ทั้งเป็นสื่อสัญลักษณ์ทางด้านความสวยงาม ความร่าเริง ความชุ่มชื่นใจ ความประทับใจ ความอุดมสมบูรณ์ ความรัก ความเคารพ ศรัทธา และความหอมหวาน

ทั้งนี้สิ่งที่จะสื่อเนื้อหา ดังกล่าวได้ คือรูปร่าง รูปทรง เส้นสาย สีล้น พื้นผิว จึงหะจัดวาง ตามความรู้สึกรู้สึก และการแสดงออกที่เรียกว่า เนื้อหาภายใน ส่วนเนื้อหาภายนอก ก็เป็นผลสัมฤทธิ์ ที่เนื่องมาจากเนื้อหาภายในว่าสามารถที่จะสื่อความหมาย และเนื้อหาดังกล่าวนั้นได้หรือไม่

รูปแบบ (Form) รูปแบบ คือผลงานที่สามารถรับรู้ และสัมผัสได้โดยจะเป็นส่วนที่ผู้ออกแบบสร้างสรรค์งานได้กำหนดรูปแบบที่เกิดจากการประสานกันของเส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก สี และพื้นผิว ซึ่งรูปแบบของผลงานนั้นต้องสามารถสื่อเนื้อหา เกี่ยวกับผลงาน ให้ความพึงพอใจ ให้อารมณ์ ความรู้สึก ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับแนวคิด และเนื้อหา

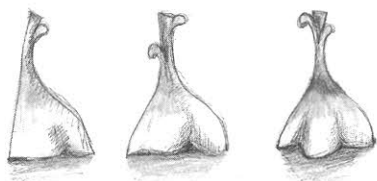
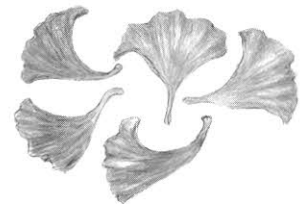
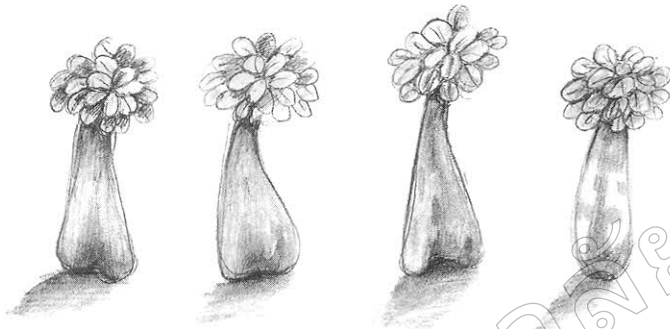
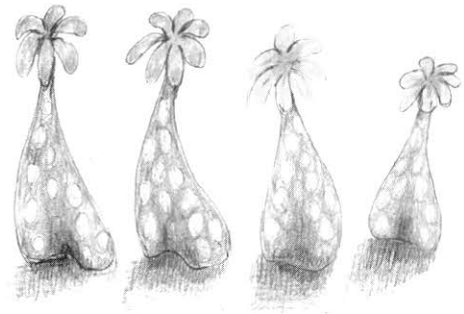
รูปแบบโดยรวมของผลงานรูปแบบที่อ่อนโยน พริ้วไหว งอนโค้ง คลี่บาน เป็นกลีบ เป็นแฉก เป็นลอน เป็นร่อง เป็นรูตามรูปทรง สีสลาของดอกไม้ ซึ่งเป็นทั้งงาน 2 มิติ และงาน 3 มิติ โดยผสมผสานด้วยวิธีการทางจิตรกรรม

การทำแบบร่างและการปฏิบัติงาน

การทำแบบร่างที่เป็นสื่อสัญลักษณ์ของความสวยงาม ความร่าเริง ชุ่มชื่นหัวใจ ความประทับใจ ความรัก ความอุดมสมบูรณ์ ความหอมหวาน จากมวลหมู่ดอกไม้ เช่น ดอกหางนกยูง ดอกปีบ ดอกพุทธรักษา และได้นำมาสู่การคิดออกแบบเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง ทั้งที่เป็นโครงสร้าง รูปทรง และการตกแต่งประกอบรูปทรง โดยเป็นดอกไม้รูปทรงใหม่ในจินตนาการที่มีส่วนกว้าง ส่วนเรียว ผอม แคบ เส้นที่โค้ง เรียว พื้นผิวที่พอง โป่ง หรือเว้า บุ่ม เป็นร่อง เป็นรู ซึ่งเป็นส่วนที่เกิดมาจากลักษณะของดอกไม้ เพื่อทำแบบร่างมีจำนวน 10 แบบ โดยมีการปรับเปลี่ยนเลือกสรรแบบ เพื่อนำมาสู่การวางแผนปฏิบัติงานตามขั้นตอนทางเซรามิกส์ โดยเฉพาะการสร้างผลงานชุดบันทึกแห่งดอกไม้นี้ ต้องการแสดงถึงความสวยงาม การดาราตาของรูปทรง และความหลากหลายของพันธุ์ไม้ ดอกไม้ที่มีจำนวนมากมาย

เช่น ดอกหางนกยูง ดอกป๊อบ ดอกบัวสวรรค์ ดอกบานชื่น ดังนั้น วิธีการทำเซรามิกส์ ในแนวทางเชิงอุตสาหกรรม จึงน่าจะมีความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ได้ผลงานจำนวนมาก โดยมีรูปแบบ และขนาดใกล้เคียงกัน

ตัวอย่างแบบร่างผลงานชุด “บันทึกแห่งดอกไม้”

การปฏิบัติงาน

ผลงานบันทึกแห่งดอกไม้ประกอบด้วยผลงานจำนวน 4 ชุด ดังนี้

1. งานชุดกระเบื้องดอกไม้ โดยในผลงานชุดกระเบื้องดอกไม้แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

โดยแบบที่ 1 คือ การลงสีแบบปล่อยพื้นหลังว่าง และแบบที่ 2 คือ การลงสีแบบมีสีพื้นด้านหลัง คือเป็นการลงสีที่ดอกไม้ และการลงสีที่พื้นหลัง โดยเป็นลักษณะเช่นเดียวกับการเขียนภาพสีน้ำ หรือสีน้ำมัน

ผลงานชุดกระเบื้องดอกไม้ ประกอบด้วย ชุดดอกพุทธรักษา หรือดอกไม้ของพ่อ ชุดดอกแพงพวย ชุดดอกบัวสวรรค์ ชุดดอกบานชื่น ดอกไม้อื่นๆ ที่ศึกษาทดลอง

2. งานชุดดารดาษของดอกไม้ ได้ออกแบบรูปทรงเรียบง่ายเป็นตัวแทนของพันธุ์พฤษชา คือรูปทรงเพรียว มีส่วนกว้าง ยาว และส่วนที่เรียวเล็ก เส้นที่เอียงเอนอ่อน และรูปรอยที่ขดขมวด ประกอบกันเข้าในส่วนที่ขดโค้ง และส่วนต่อเติมที่เป็นกลีบ เป็นดอก เป็นใบ

ผลงานชุดนี้ได้ทำต้นแบบ และนำไปสู่การทำพิมพ์ เพื่อให้สามารถนำไปทำผลงานได้สะดวกด้วยวิธีการหล่อหน้าดิน หรือน้ำสลิป โดยจัดทำเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ขึ้นรูปด้วยเนื้อดินสโตนแวร์ และเนื้อดินพอร์สเลน โดยได้ผลงานจำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดดอกไม้สีขาว ชุดดอกไม้สีเหลือง ดอกไม้สีส้ม แสด แดง ชุดดอกไม้สีม่วง ชุดดอกไม้รุจจุ

3. งานชุดดอกไม้บาน เป็นการออกแบบโดย การต่อดอกไม้ดอกไม้ให้มีลักษณะเป็นดอกไม้ที่กำลังผลิบาน โดยต่อเติมส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ได้รูปทรงที่แปลกแตกต่างออกไป คือ นำส่วนล่างขึ้น เพื่อเป็นส่วนบน แล้วนำส่วนบนกลับมาเป็นส่วนล่างโดยปั้นดิน

ต่อดิดให้เป็นราก ที่ช่วยในการตั้งและรับน้ำหนักได้จากนั้นทำการติดกลีบดอกไม้ที่ส่วนบนให้มีลักษณะแบบดอกไม้บาน ตกแต่งด้วยสีใต้เคลือบ เคลือบใส และเคลือบสี

4. งานชุดกลีบดอกไม้ ผลงานชุดกลีบดอกไม้เป็นการขึ้นรูปด้วยวิธีการอัดดิน ตกแต่งด้วยเคลือบและสีบนเคลือบหลากหลายสีสัน การตกแต่งด้วยสีใต้เคลือบในกลุ่มสีเหลือง สีส้ม แสด แดง และเคลือบด้วยเคลือบใส โดยผลงานทั้งหมด เฝ้าในอุณหภูมิ 1230 องศาเซลเซียส

การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องราว

ดอกไม้ นับเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของพืชพันธุ์ไม้เกือบทุกชนิดและเป็นประดิษฐ์กรรมในธรรมชาติ เป็นจุดกำเนิดของความสุนทรีย์ที่มีผลต่อการประทับใจรับรู้ทางสายตา และนาสิกจึงมีผู้ทำงานศิลปะที่ใฝ่รับแรงบันดาลใจจากพืชพันธุ์ไม้ ดอกไม้อยู่ไม่น้อย นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันทั้งที่เป็นช่าง เป็นศิลปินในซีกโลกตะวันออกและโลกตะวันตก ซึ่งการก่อเกิดแนวคิด เนื้อหา เรื่องราวอาจมีจุดเริ่มต้นมาจากดอกไม้ชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือหลายชนิด เช่น ดอกพุทธรักษา ดอกหางนกยูง แต่เมื่อนำแนวคิดมาสู่กระบวนการออกแบบก็มิได้นำรูปทรงของดอกไม้ดังกล่าวมาเสียทีเดียว หากแต่นำเนื้อหาเรื่องราวของความสวยงาม ความสดชื่น ความมีสีสัน ความหอมหวาน ความอ่อนโยน ความอุดมสมบูรณ์และความเป็นดอกไม้ธรรมชาติสามัญของไทย และการสื่อความหมายมาออกแบบ เพื่อสื่อเนื้อหาเรื่องราวของพืช พันธุ์ไม้ ดอกไม้โดยแทนค่าด้วยรูปแบบ รูปวางรูปทรงที่สร้างขึ้นใหม่

การวิเคราะห์วิธีการ

การแสดงออกด้วยเนื้อหาเรื่องราว รูปร่าง รูปทรง ที่ใช้วิธีการทางเซรามิกส์สามารถสร้างผลงานได้จำนวนมาก มีความเหมือนกัน และบ้างแตกต่างกันที่สอดคล้องกับแนวคิด และสามารถทำการตกแต่งให้มีความสวยงามสดชื่น และหลากหลายซึ่งต้องใช้วิธีการขึ้นรูปด้วยแบบพิมพ์ โดยใช้ทั้งวิธีหล่อ น้ำสลิป และการอัดดินจากพิมพ์โดยใช้ดินพอร์สเลน เพื่อให้ได้เนื้อดินสีขาว ตกแต่งด้วยสีได้เคลือบซึ่งจะทำให้สีมันสดใส ส่วนดินอีกลักษณะหนึ่ง คือดินสโตนแวร์ ที่เหมาะสมในการปั้นตกแต่งเพิ่มเติม ซึ่งวิธีการนี้น่าจะตอบสนองเนื้อหาเรื่องราวของ “บันทึกแห่งดอกไม้” ได้อย่างตรงใจ

นอกจากนี้วิธีการอีกส่วนหนึ่งที่ได้เลือกใช้ คือการใช้สีได้เคลือบ ซึ่งเชื่อว่าการระบายสี การใช้สีที่หลากหลายน่าจะน่าสนใจ การไล่สีน้ำหนก การผสมผสานของสีที่มีน้ำหนักอ่อน บาง จาง เข้ม จะเป็นสื่อวิธีการที่สามารถถ่ายทอดความสวยงาม ความสดชื่น รื่นรมย์ของดอกไม้ได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะที่โดดเด่นของงานเซรามิกส์ในงานชุดนี้ คือ เป็นการผสมผสานระหว่างสีเส้นของสีได้เคลือบ และสีเคลือบทางเซรามิกส์

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

จากแนวคิดเนื้อหา เรื่องราวได้ออกแบบ แทนค่าด้วยรูปร่าง รูปทรง สีเส้นต่าง ๆ โดยดำเนินการออกแบบ และสร้างผลงานด้วยวัสดุเซรามิกส์ ซึ่งสามารถอธิบายวิเคราะห์ได้ในประเด็นสำคัญ ขององค์ประกอบงานชุดนี้ได้ดังนี้

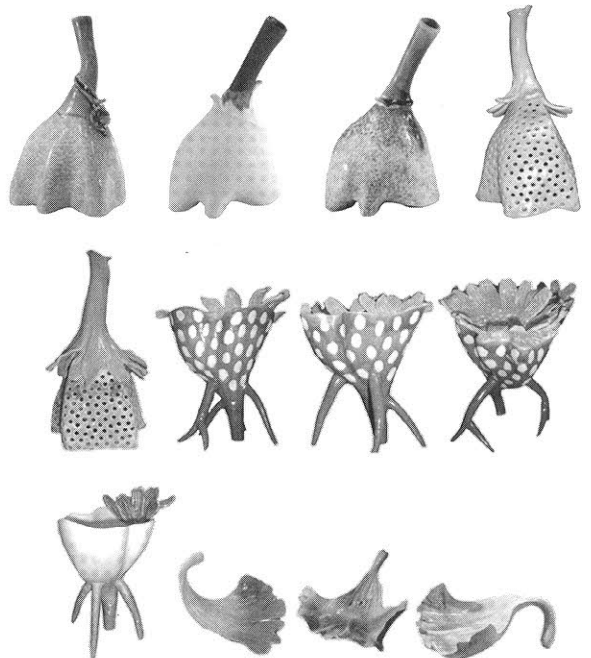
วัสดุ (Materials) ได้ใช้วัสดุเซรามิกส์ หรือเนื้อดินโดยใช้ดิน 2 ประเภทคือ ดินพอร์สเลนที่มีคุณสมบัติเนื้อขาว เนียนละเอียด โปร่งแสง หากแต่ต้องการความขาว เนื่องจากช่วยให้การเขียนสีได้เคลือบด้วยสีเส้นต่าง ๆ นั้นมีความสวยงามด้วยสีสดใสตามลักษณะของดอกไม้ได้อย่างเหมาะสมขึ้น

ส่วนเนื้อดินอีกประเภท คือดินผสมสโตนแวร์ที่มีคุณสมบัติเนื้อดินสีขาว นวล หลังเผาแต่มีความเหนียวทำให้สามารถปั้นตกแต่งเพิ่มเติม ปรับรูปทรงได้ง่ายขึ้น และเหมาะสมกับการนำมาตกแต่งด้วยสีได้เคลือบกลุ่มสีเหลือง สีแสดแดง ที่อาจไม่ต้องการความขาวของเนื้อดิน

รูปร่าง, รูปทรง (Shape, Form)

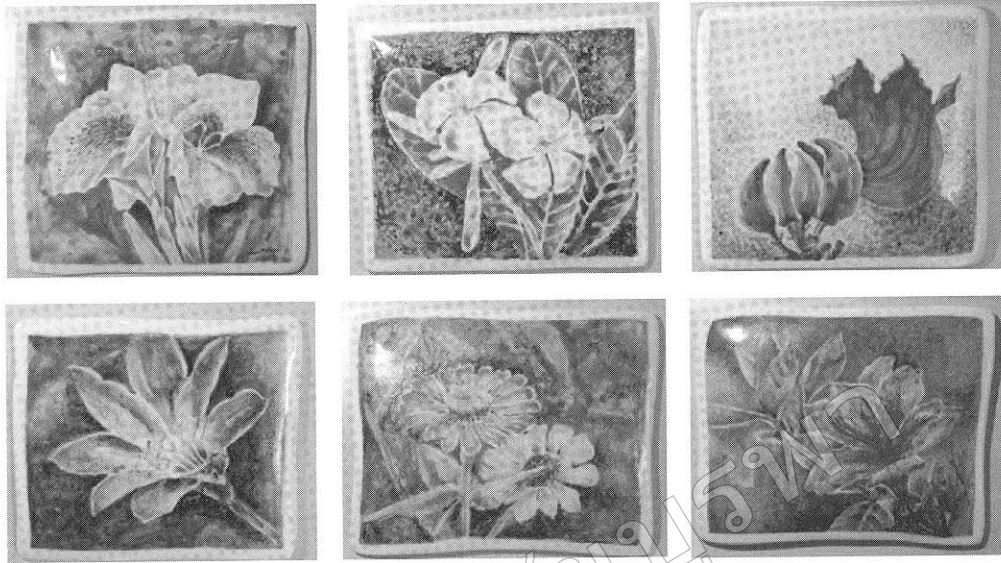
ผลงานทั้งหมดจัดจำแนกรูปทรงออกได้เป็น 2 ชุดผลงาน งานกระเบื้องดอกไม้ งานชุดนี้เป็นการศึกษางานดอกไม้ในส่วนจากรูปแบบงานจิตรกรรมที่มีสีเส้นองค์ประกอบในลักษณะงาน 2 มิติ โดยอิงลักษณะที่ใกล้เคียงดอกไม้จริง คือ งานกระเบื้องดอกไม้

ส่วนอีกกลุ่ม คือรูปทรงดอกไม้ 3 มิติ ซึ่งมีได้นำรูปทรงมาจากดอกไม้ชนิดใด ชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่สร้างรูปทรงขึ้นใหม่จากเส้นที่คดโค้ง พลิว่อ่อนไหว รูปรอยหยัก ความมวงโค้ง จึงได้รูปทรงตั้งที่ปรากฏ คือมีส่วนหนาบาง ส่วนโป่งพอง เปรี้ยว กว้าง โอนเออนอ่อนช้อย อิสระแบบเป็นธรรมชาติ

รูปทรงดอกไม้ในลักษณะ 3 มิติ

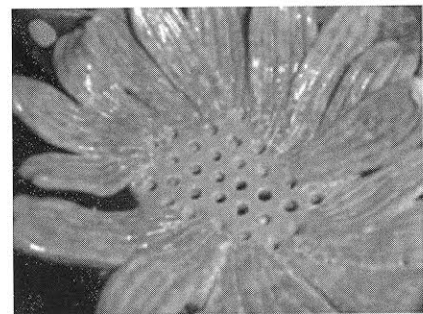
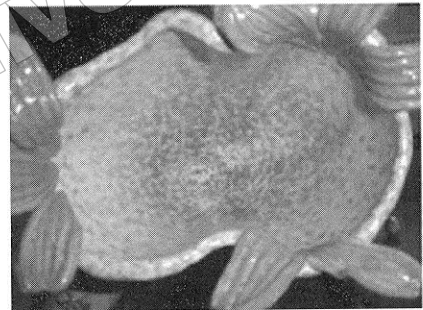

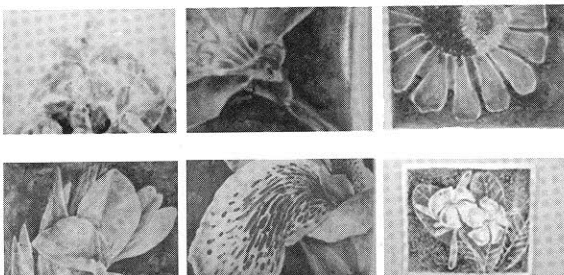
รูปแบบงานจิตรกรรมที่มีสีสัน องค์ประกอบในลักษณะงาน 2 มิติ

สี (Colour) สีที่ใช้ในกลุ่มผลงานต่าง ๆ นั้น คือ สีใต้เคลือบเซรามิกส์ (Under glaze Colour) ซึ่งสามารถจัดกลุ่มสีออกได้เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มสีเหลือง กลุ่มสีส้ม-แดง กลุ่มสีม่วง-ชมพู กลุ่มสีเหลือง-เขียว

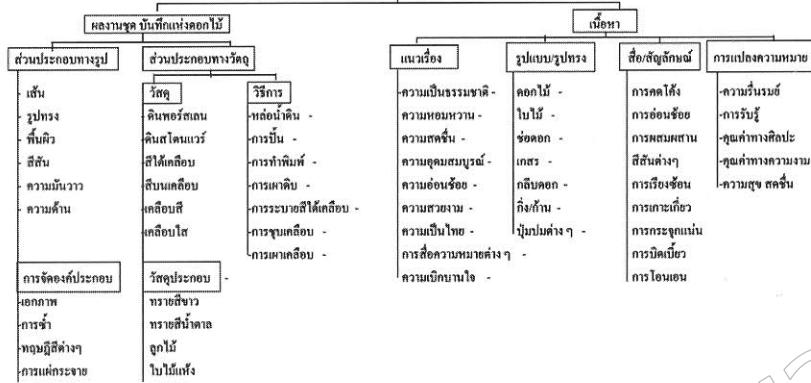
แต่ที่สำคัญ คือวิธีการลงสี ระบายสี ได้ใช้วิธีการลงสีแบบการแต้มแต่งสีเป็นจุด ๆ หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้สีเข้มตามต้องการและแสดงลักษณะความมีชีวิตสมจริง บนพื้นผิวของรูปทรงได้เด่นชัดขึ้น ด้วยการลงสีเข้มตามส่วน คอคเว้าของรูปทรง ซึ่งการลงสีแบบแต้มแต่งเป็นจุด และการแต้มแต่งด้วยสีหลายสีนี้ ทำให้เกิดการผสมผสานของสีโดยธรรมชาติ และมีลักษณะการเคลื่อนไหวของสีที่เรียกว่า สีสั่นไหว (Vibration) และนับเป็นการผสมผสานระหว่างงานออกแบบรูปทรง 3 มิติ กับงานจิตรกรรม 2 มิติ ได้ตามกรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์

ภาพแสดงตัวอย่างสีที่ใช้ในผลงานเซรามิกส์ชุดบันทึกแห่งดอกไม้

แผนผังการขึ้นแบบรูปเนื้อหา การออกแบบจรรยาวัณสีสร้างสรรค
เรื่องวิธธรรมชาติ จุด "บันทึกแห่งดอกไม้"

ที่มา : ชลูด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบศิลป์, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530, หน้า 26.

การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบ

การผสมผสานกลมกลืน (Harmony) ผลงานการออกแบบแต่ละชิ้น แต่ละชุดทั้งในส่วนของดอกไม้สีสันต่าง ๆ ดอกไม้บาน และกลีบดอกไม้ นั้นมีการผสมผสานกลมกลืนกันในด้านรูปทรงโดยรวม การผสมผสานกลมกลืนของสีสัน โดยเฉพาะการพยายามที่จะเชื่อมโยงผสมผสานงาน 2 มิติ ในส่วนของกระเบื้องดอกไม้ และผลงานดอกไม้ 3 มิติ รวมถึงวิธีการลงสี และการใช้สีให้เกิดการผสมผสานกลมกลืนกัน

การเป็นเอกภาพ (Unity) งานทั้งหมดได้แสดงความเป็นเอกภาพ ทั้งในส่วนของเนื้อหา ส่วนของรูปทรง สีสัน และเทคนิคการตกแต่ง โดยเฉพาะการใช้วิธีการทางจิตรกรรมการลงสีได้เคลือบด้วยการแต้มแต่งสีแบบเป็นจุด ๆ ในกลุ่มสีเหลือง ส้ม แสด แดง หรือชมพูตามลักษณะสีสันของดอกไม้

ทฤษฎีของสี (Theory of Colours) ผลงานบันทึกแห่งดอกไม้เป็นงานที่เน้นการใช้สีเป็นหลัก เพื่อจะสื่อแสดงถึงเนื้อหาเรื่องราวของดอกไม้ซึ่งมีความหอมหวาน สดชื่น รื่นรมย์ ดังนั้นการใช้สีจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อจะสื่อเรื่องราวอารมณ์

ความรู้สึกดังกล่าวโดยการใช้สีได้เคลือบเป็นหลัก และสีของเคลือบเป็นรองทั้งได้คำนึงถึงหลักทฤษฎีสีเป็นเบื้องต้น เช่น การใช้สีร้อน สีเย็น (Warm Tone, Cold Tone) ทฤษฎีการใช้สีในกลุ่มสีเหลือง เหลืองอมส้ม สีแสด และสีแดง ในสีวรรณะร้อน หรือการใช้สีเหลือง เหลืองอมเขียว เหลืองอมฟ้า และสีฟ้าในสีวรรณะเย็น

การจัดจังหวะ และการซ้ำ (Rhythm and Repetition) ผลงานในแต่ละชุด จะถูกจัดวาง บนพื้นทฤษฎีสีขา สีน้ตาล และจัดวางผลงานในลักษณะการจัดกระจาย แบบไม่เป็นระเบียบ ตามลักษณะของสรรพสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ ซึ่งการจัดวางนี้ ถือเป็นลักษณะการจัดองค์ประกอบแบบซ้ำ ๆ การจัดวางแบบไม่เท่ากัน ถี่บ้าง ห่างบ้าง จัดรวมกลุ่มกันบ้าง ซึ่งระยะห่างนั้นก็คือ ช่องว่าง (Space) ที่ก่อให้เกิดจังหวะในการจัดองค์ประกอบของผลงาน

ภาพแสดงจังหวะในการจัดวางผลงานบางส่วน

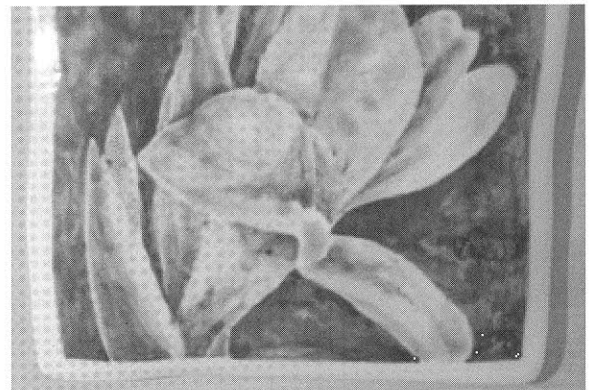
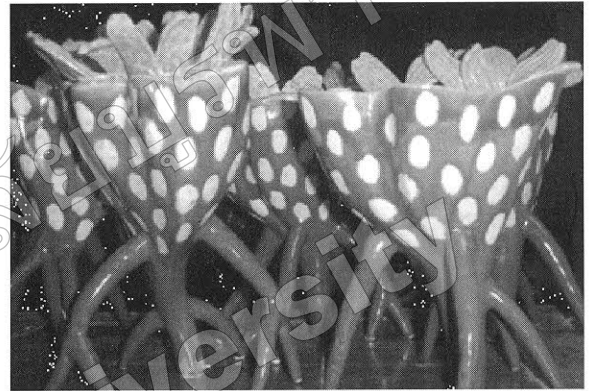
สรุป

การออกแบบเซรามิกส์สร้างสรรค์ ชุด “บันทึกแห่งดอกไม้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพืช พันธุ์ไม้ ดอกไม้ เพื่อนำข้อมูลเนื้อหา เรื่องราวดังกล่าวมาสร้างงานเซรามิกส์ในเชิงสร้างสรรค์ โดยข้อมูลเกี่ยวกับพืช พันธุ์ไม้ ดอกไม้มีการจัดแบ่งประเภทตามลักษณะต่าง ๆ ทั้งถิ่นที่อยู่ และวงจรชีวิต ดอกไม้ยังเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของพืชที่นอกจากนี้ ดอกไม้ยังมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อมบนโลกใบนี้

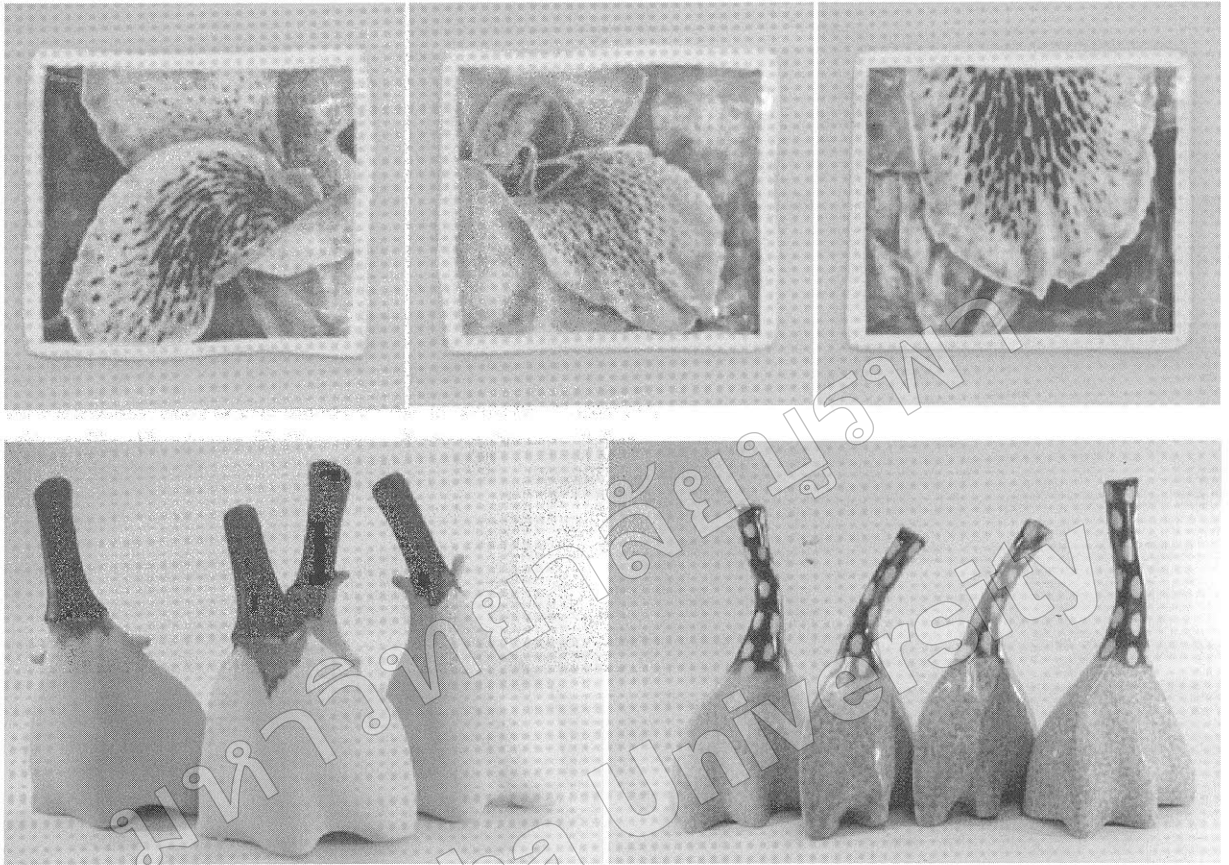
ดอกไม้ที่มีอยู่ในธรรมชาติเป็นความสวยงาม เป็นความอ่อนช้อย ความสดชื่นรื่นรมย์ เป็นความหอมหวาน เป็นสีสันทัน เป็นการดาราตา ความหลากหลาย ความอุดมสมบูรณ์ และเป็นการสื่อความหมาย โดยได้นำมาสู่การออกแบบและปฏิบัติงานทางเซรามิกส์ 4 ชุดผลงาน คือ ชุดกระเบื้องดอกไม้ ชุดดาราตาของดอกไม้ ชุดดอกไม้บาน ชุดกลีบดอกไม้ โดยมีแนวคิดจากพืชพันธุ์ ดอกไม้ในนาชนิด โดยเนื้อหาในการที่ดอกไม้เป็นสื่อสัญลักษณ์ทางด้านรูปธรรม คือ ความสวยงาม อ่อนช้อย รูปร่าง รูปทรง และสีสันทัน และสื่อทางด้านนามธรรม คือ ความชุ่มชื่นใจ ความรัก ความเคารพ ศรัทธา โดยมีรูปแบบที่สามารถรับรู้และสัมผัสได้ด้วยรูปแบบ รูปร่าง รูปทรงที่อ่อนแอเน ไค้ง คล้ายบาน เป็นกลีบ เป็นแฉก เป็นร่อง เป็นรู ทั้งนี้ ลักษณะที่โดดเด่นของการสร้างสรรค์ผลงาน คือการใช้สีได้เคลือบ ในการตกแต่งโดยได้ปฏิบัติงานในลักษณะงานจิตรกรรม คือการระบายสีลงบนชิ้นผลงานด้วยสีในกลุ่มสีเหลือง เหลืองส้ม แสด แดง และกลุ่มสีเหลือง เหลืองเขียว เพื่อให้ผสมผสานกลมกลืนกัน ซึ่งการเลือกใช้วิธีการระบายสีด้วยสีได้เคลือบนี้ ก็เพื่อต้องการจะสื่อถึงเรื่องราวของสีสันทันเป็นหลัก โดยแทนค่าความหมายด้วยรูปร่าง รูปทรงสีสันทันที่อิงแอบ หยิบยืมมาจากดอกไม้ในธรรมชาติผ่านวิธีการทางเซรามิกส์คือ เนื้อดิน วิธีการขึ้นรูป การเผา ดิบ เผาเคลือบ การตกแต่ง โดยเน้นความโดดเด่น

ด้วยวิธีการระบายสีได้เคลือบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการทางจิตรกรรมกับวิธีการทางเซรามิกส์

ในภาพรวมของผลงานชุด “บันทึกแห่งดอกไม้” ที่มีผู้ดู ผู้ชม ผู้เสพงาน สามารถรับรู้เนื้อหาเรื่องราว เกิดการซึมซับ ประทับใจอันเป็นภาษาศิลป์จากผลงาน “บันทึกแห่งดอกไม้” ได้ก็นับว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์แล้วส่วนหนึ่ง...

ผลงานชุด “บันทึกแห่งดอกไม้”

เอกสารอ้างอิง

กุศลมณี สุทธิลลอบ. ดอกไม้ในวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2546.

_____. ดอกไม้ในวรรณคดีไทย 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2552.

ชุมพล คุณวาสิ. สันฐานวิทยาเบื้องต้น ในการระบุชื่อวงศ์พืชดอกสามัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

พูลทรัพย์ เจตลีลา. ครัวดอกไม้. กรุงเทพฯ: สีดา, 2546.

วิยดา เทพหัตถ์. ศัพท์พจนานุกรมศาสตร์ สาขานุกรมวิชาพืช. กรุงเทพฯ: 2552.

อันยา โพธิ์วัฒน์. มหัศจรรย์ดอกไม้กินได้. กรุงเทพฯ: บริษัทรักลูกกรุ๊ปจำกัด, 2553.

ชลุด นุ่มเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

ภรดี พันธุ์ภากร และคณะ. การศึกษาเครื่องเคลือบดินเผาเพื่อประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

วิโชค มุกดามณี และคณะ. ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540.